

Opinieonderzoek oorlog in het Midden-Oosten

Rapport Ipsos I&O, peiling 6-9 maart 2026

www.ipsos-publiek.nl

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O

Zuiderval 70
7543 EZ Enschede

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam

Ericssonstraat 2
5121 ML Rijen

Rapportnummer

2026/46

Datum

11 maart 2026

Auteurs

Maartje van de Koppel
Peter Kanne

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Nederlanders per saldo kritisch over aanvallen op Iran	4
1 Zorgen	7
1.1 Zorgen van Nederlanders	7
2 Oorlog Midden-Oosten	9
2.1 Houdingen t.a.v. het conflict	9
2.2 Rol Nederlandse regering	13
2.3 Energiekosten & gas uit Groningen	15
3 Europese defensie & NAVO	17
3.1 Vertrouwen	17
3.2 Houdingen	18
Onderzoeksverantwoording	19

Nederlanders per saldo kritisch over aanvallen op Iran

Op 28 februari hebben de Verenigde Staten en Israël Iran aangevallen. De hoogste leider van het land, ayatollah Khamenei en andere leiders van het regime zijn gedood. Op het moment dat onderhavig onderzoek plaatsvond reageerde Iran met raketaanvallen op doelen in de hele regio. In het weekend van 6 tot 9 maart onderzocht Ipsos I&O op eigen initiatief hoe Nederlanders kijken naar deze ontwikkelingen.

Zorgen over oorlog Midden-Oosten

We legden 16 uiteenlopende kwesties voor waarover Nederlanders zich zorgen kunnen maken. Het meest maakt men zich (nog steeds) zorgen over het gebrek aan woningen en digitale onveiligheid: circa acht op de tien Nederlanders doen dat. Direct daarna volgt nu de oorlog in het Midden-Oosten tussen Iran enerzijds en Israël en de VS: driekwart (75%) maakt zich hier zorgen om, ruim meer dan dan over de oorlogen in Oekraïne (67%) en Gaza (57%).

Per saldo kritiek op aanvallen op Iran

Nederlanders zijn per saldo kritisch over de aanvallen van de VS en Israël op Iran. Vier op de tien (39%) vinden deze aanvallen een slechte zaak, tegenover 21 procent die ze een goede zaak vindt. Een substantieel deel is neutraal (25%) of weet het niet (15%). Politieke voorkeur kleurt deze beoordeling: steun voor de aanvallen is hoger onder kiezers van met name rechts-conservatieve partijen (met name SGP, JA21 en PVV), terwijl kiezers van linkse en progressieve partijen (GL-PvdA, PvdD, SP, D66) de aanvallen overwegend een slechte zaak vinden.

Tegenstanders: zorgen over internationaal recht en escalatie

Tegenstanders benadrukken dat de aanvallen in strijd zijn met het internationaal recht en de soevereiniteit van staten, en dat hiermee een gevaarlijk precedent wordt geschapen. Ook vrezen zij voor een verdere escalatie en destabilisatie van het Midden-Oosten. Daarnaast bestaat er wantrouwen jegens de motieven van vooral de Amerikaanse president; de aanvallen worden gezien als machtspolitiek en egoïstisch handelen.

Voorstanders: hoop op einde repressief regime

Mensen die de aanvallen steunen benadrukken vooral het repressieve karakter van het Iraanse regime en de (nuclaire) dreiging van Iran voor andere landen. Ze hopen dat de aanvallen het regime verzwakken en uitzicht bieden op verandering.

Voorwaardelijke steun voor stopzetten van aanvallen

Vier op de tien Nederlanders vinden dat de VS en Israël hun aanvallen op Iran moeten stopzetten (42%); een kleiner aandeel wil dat niet (28%). De steun voor een stopzetting is wel voorwaardelijk: als aan de stelling wordt toegevoegd dat het Iraanse regime waarschijnlijk aan de macht blijft als de aanvallen stoppen, daalt de steun voor een stop van 42 naar 28 procent.

Kritiek op reactie van Nederlandse regering overheerst

Op de vraag of men achter de reactie van de Nederlandse regering staat m.b.t. deze oorlog moet een substantieel deel van de Nederlanders een antwoord schuldig blijven (29% weet het niet). Degenen die dat wel kunnen, zijn eerder kritisch (47%) dan dat zij de regeringslijn steunen (23%). Veelal betekent die kritische houding dat men wil dat Nederland meer kritiek levert op Israël en de VS (37%), een kleiner deel wil juist meer steun bieden aan deze landen (13%).

Het beperkte aandeel dat de regeringsreactie steunt (23%) contrasteert met de relatief hoge steun voor het regeringsbeleid rondom de oorlog in Oekraïne (aanvankelijk twee derde, later circa de helft).¹ De reactie op de aanvallen in Iran komt wel redelijk overeen met de kritische reactie die er aan het begin van de oorlog in Gaza (oktober 2023: 29%) was. Naarmate de oorlog in Gaza vorderde, nam de kritiek op het regeringsbeleid echter flink toe.²

Kiezers van coalitiepartijen milder dan andere kiezers, maar vooral bij D66 klinkt kritiek

Ook kiezers van coalitiepartijen (VVD, CDA, D66) zijn verdeeld: zij steunen het beleid relatief vaker dan andere kiezers, maar zelfs onder hen is de steun geen meerderheid en is de kritiek aanzienlijk. Zo staat 43 procent van de VVD-kiezers achter de regeringslijn, 40 procent niet; van de CDA-kiezers steunt 41 procent het kabinet, 33 procent niet. D66-kiezers zijn per saldo kritisch: 33 procent steunt, 39 procent niet. De wens tot een kritischer geluid geldt nadrukkelijk bij links-progressieve kiezers (SP, PvdD, GL-PvdA).

Helft bereid weer Gronings gas te winnen voor snellere energie-onafhankelijkheid

De oorlog in het Midden-Oosten heeft geleid tot hogere olie- en gasprijzen. Ruim een derde van de Nederlanders maakt zich zorgen dat zij door stijgende brandstofprijzen hun brandstof straks niet meer kunnen betalen (36%); een vergelijkbaar aandeel maakt zich zorgen over de betaalbaarheid van de energierekening (34%). Deze zorgen zijn duidelijk sterker bij huishoudens met een laag inkomen.

Er is brede steun voor het verminderen van de afhankelijkheid van buitenlandse energie. Twee derde (66%) is het eens met de stelling dat Nederland zo snel mogelijk onafhankelijk moet worden van olie en gas uit andere landen. Opvallend is dat een meerderheid dit óók ondersteunt wanneer expliciet wordt gemaakt dat dit betekent dat er weer gas uit Groningen gehaald moet worden (55% eens).

Vertrouwen in NAVO herstelt na dip in januari

Wat vertrouwen betreft doet de NAVO het beter dan de nationale politiek en de EU. De helft van de Nederlanders zegt veel of tamelijk veel vertrouwen in de NAVO te hebben, tegenover 40 procent in de Europese Unie en 39 procent in de Nederlandse overheid als geheel. De NAVO herstelt daarmee van een dip in januari 2026 (van 43% naar 50%) en zit nu weer op het niveau van juni 2025 (51%).

Op het gebied van defensie vinden Nederlanders de afhankelijkheid van de VS problematisch. Een solide meerderheid (73%) vindt dat de EU op defensiegebied te afhankelijk is van de Verenigde Staten; dit aandeel is de afgelopen jaren gestegen. Tegelijkertijd verwacht ongeveer een derde (32%) dat de VS de Europese NAVO-landen zullen blijven beschermen; dit vertrouwen was in januari gedaald (naar 22%), maar is nu dus weer iets toegenomen.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 6 maart t/m maandag 9 maart om 9 uur. Er was geen opdrachtgever, Ipsos I&O voerde dit onderzoek op eigen initiatief uit.

In totaal werkten 2.132 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. Een deel (n = 211) deed mee via PanelClix. Dit zijn voornamelijk jongeren, lager opgeleiden en respondenten met een niet-westerse achtergrond.

---

¹ Zie: [Aanslagen op Nord Stream vooralsnog geen effect op draagvlak Oekraïne-steun - Ipsos I&O Publiek](#)

² Zie: [Groeiende groep wil kritischer houding richting Israël - Ipsos I&O Publiek](#)

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van $n=2.000$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

1 Zorgen

1.1 Zorgen van Nederlanders

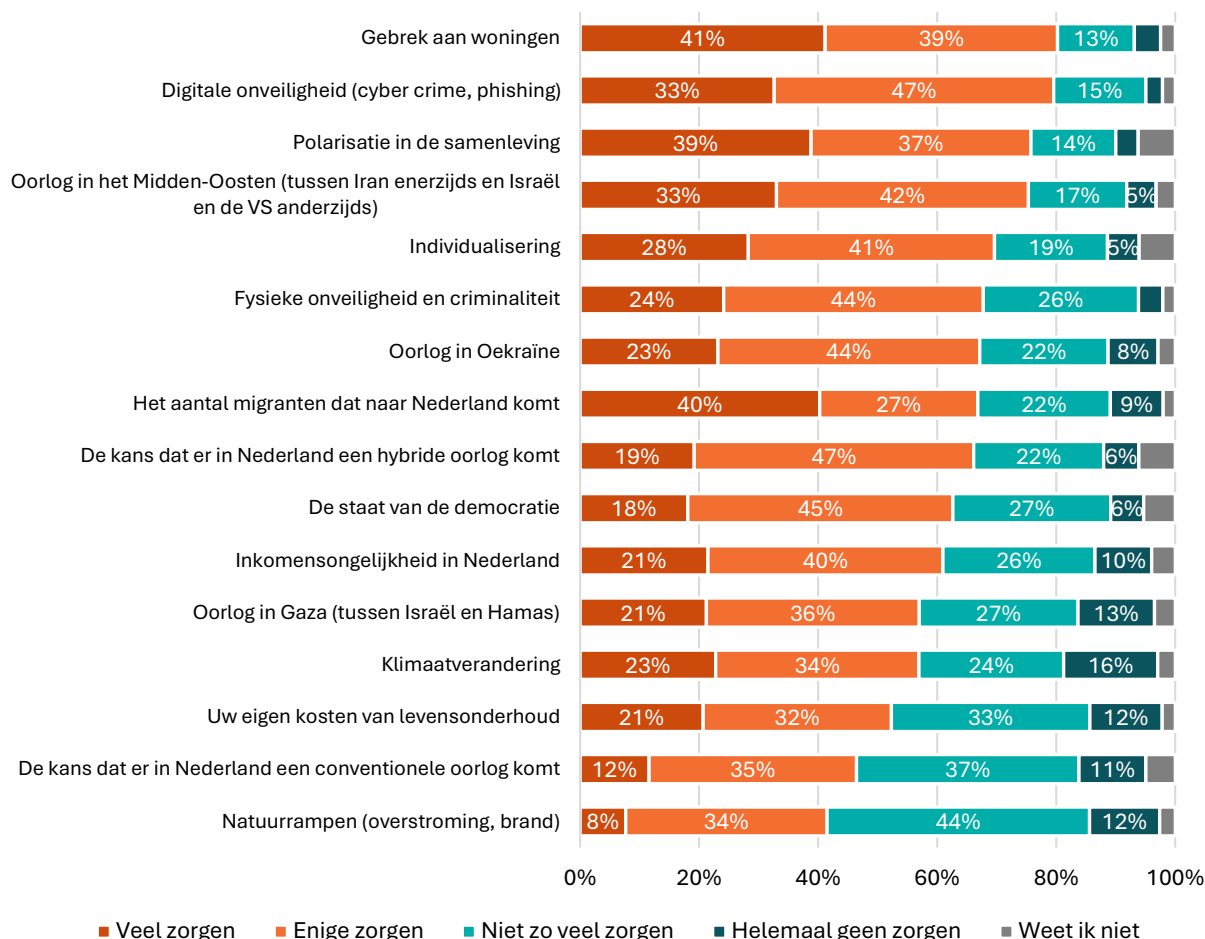
Grootste zorgen over wonen en digitale onveiligheid

Aan het begin van de vragenlijst vroegen we voor 16 kwesties in hoeverre Nederlanders zich hier zorgen om maken. De breedst gedeelde zorgen leven rondom het gebrek aan woningen en digitale onveiligheid: acht op de tien Nederlanders maken zich hier enige of veel zorgen over. Dit wordt gevolgd door zorgen over polarisatie (76%) en de oorlog tussen Iran en Israël en de VS (75%).

Ook andere oorlogen die nu spelen in de wereld baren zorgen. Twee derde maakt zich zorgen over de oorlog in Oekraïne (67%), ruim de helft om de oorlog in Gaza (57%). De kans dat er in Nederland een conventionele oorlog komt, baart Nederlanders minder zorgen (46%) dan de kans dat er hier een hybride oorlog komt (66%).

Figuur 1.1: In hoeverre maakt u zich zorgen om de onderstaande zaken en ontwikkelingen in de samenleving?

Basis: allen (n = 2.132).

*Getoonde toelichtingen:

Conventionele oorlog: "Een oorlog waarin er gebruik gemaakt wordt van fysieke middelen (bommen, raketten, drones, etc)."

Hybride oorlog: "Een oorlog met digitale middelen met als gevolg: uitval van elektriciteit en/of internet."

Vooral zorgen over digitale onveiligheid en kosten van levensonderhoud namen toe

We stelden deze vraag ook in mei 2025, destijds in het kader van een onderzoek over weerbaarheid voor Trouw.³ Destijds was wonen ook al het issue waar Nederlanders zich het vaakst enige zorgen over maakten. Digitale onveiligheid is echter belangrijker geworden: destijds maakte nog 73 procent zich er zorgen over, nu 80 procent. Mogelijk heeft dit (ten dele) te maken met de hack bij telecomprovider Odido medio februari, waarna de gegevens van miljoenen Nederlanders op straat kwamen te liggen.⁴

Ook de zorgen over individualisering, fysieke onveiligheid en de eigen kosten van levensonderhoud namen iets toe. Bij dit laatste thema is de stijging relatief groot (+9 pp., van 43% naar 52%).

Zorgen over de oorlog in Oekraïne, de staat van de democratie en klimaatverandering namen juist af het afgelopen jaar.

Tabel 1.1: Zorgen om zaken en ontwikkelingen, door de tijd

Groen = significant hoger dan in mei 2025, rood = significant lager. Basis: allen.

	Mei 2025	Januari 2026	Maart 2026
Gebrek aan woningen	82%	80%	80%
Digitale onveiligheid (cyber crime, phishing)	73%	76%	80%
Polarisatie in de samenleving	78%	79%	76%
Oorlog in het Midden-Oosten (tussen Iran enerzijds en Israël en de VS anderzijds)	*	*	75%
Individualisering	66%	69%	70%
Fysieke onveiligheid en criminaliteit	62%	70%	68%
Oorlog in Oekraïne	72%	70%	67%
Het aantal migranten dat naar Nederland komt	64%	67%	67%
De kans dat er in Nederland een hybride oorlog komt	65%	70%	66%
De staat van de democratie	68%	72%	63%
Inkomensongelijkheid in Nederland	58%	57%	61%
Oorlog in Gaza (tussen Israël en Hamas)	56%	48%	57%
Klimaatverandering	63%	60%	57%
Uw eigen kosten van levensonderhoud	43%	51%	52%
De kans dat er in Nederland een conventionele oorlog komt	45%	52%	46%
Natuurrampen (overstroming, brand)	45%	43%	42%

³ Zie: [Weerbaarheid Nederlanders in noodsituaties houdt niet over - Ipsos I&O Publiek](#)

⁴ Zie: [Hack bij Odido, gegevens miljoenen klanten in handen van criminelen](#)

2 Oorlog Midden-Oosten

Op 28 februari hebben de Verenigde Staten en Israël Iran aangevallen. De hoogste leider van het land, ayatollah Khamenei, en andere leiders van het regime zijn gedood. Op het moment van dataverzameling (6-9 maart) reageerde Iran met raketaanvallen op doelen in de hele regio.

2.1 Houdingen t.a.v. het conflict

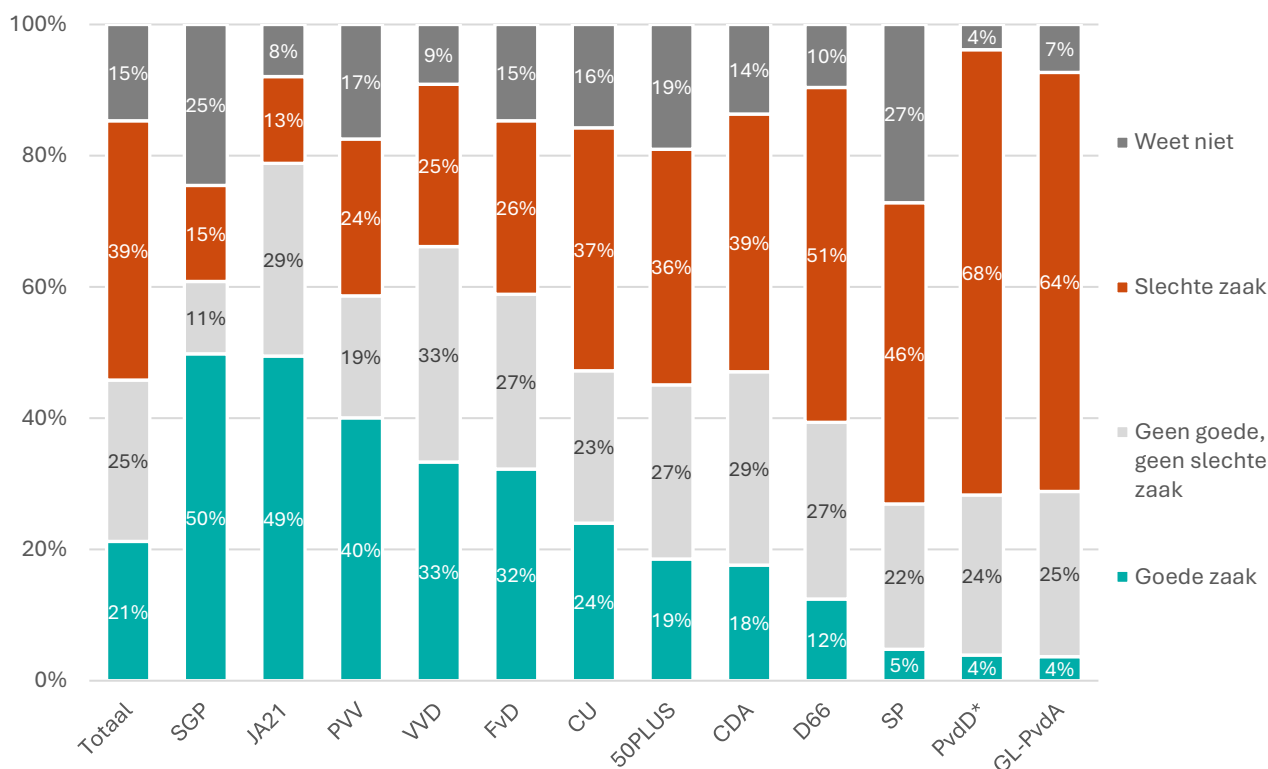
Nederlanders per saldo kritisch op aanvallen in Iran

Nederlanders vinden het eerder een slechte (39%) dan een goede (21%) zaak dat de VS en Israël aanvallen hebben uitgevoerd in Iran. Een flink deel vindt het noch een goede, noch een slechte zaak (25%) of weet niet wat ervan te vinden (15%).

De steun voor de aanvallen is duidelijk hoger onder kiezers van rechtse dan van linkse partijen. Dat geldt het meest voor kiezers SGP (50% 'goede zaak'), JA21 (49%) en PVV (40%). Toch zijn de achterbannen van andere centrumrechtse en rechts-conservatieve partijen verdeeld: kiezers van VVD, FvD en CU vinden het ongeveer net zo vaak goed als slecht. Kiezers van linkse en progressieve partijen vinden het over het algemeen een slechte zaak dat de VS en Israël de aanvallen in Iran hebben uitgevoerd.

Figuur 2.1: Vindt u het een goede of een slechte zaak dat de VS en Israël aanvallen in Iran hebben uitgevoerd?

Naar huidige politieke voorkeur. Basis: allen (n = 2.132).

Waarom goede zaak?

Nederlanders die het een goede zaak vinden dat de VS en Israël Iran hebben aangevallen (21% van allen), vroegen we in een open vraag waarom zij dat vinden. Zij zeggen veelal dat ze hopen dat de aanvallen de onderdrukking door het Iraanse regime in eigen land beëindigen. Sommigen verwijzen expliciet naar de rechten van vrouwen.

Iran heeft een crimineel regime, verantwoordelijk voor duizenden onschuldige burgers. Iemand moest dit stoppen.

Het land is een dictatuur en mensenrechten worden op grote schaal geschonden.

Ik gun elke Iraniër een veilig leven.

Iraniërs (en vooral de vrouwen en meisjes) verdienen beter dan een Khamenei en consorten

Anderen verwijten het Iraanse regime steun aan terroristische organisaties en/of zeggen dat het nucleaire gevaar en dreiging voor andere landen die Iran vormde gestopt moest worden.

Het regime van Iran is jarenlang een van de belangrijkste sponsoren van de terrorisme geweest, is een goede zaak om dat te stoppen

Omdat Iran geen kernwapens mag ontwikkelen en een gevaar voor de hele regio wordt

Een deel van de respondenten betreurt de gevolgen van de aanvallen (op de korte termijn), maar hoopt dat het omstandigheden voor verandering creëert.

Neig iets meer naar goed. Internationaal recht moet gevolgd worden, echter is het Iraanse regime ongelofelijk kwaadaardig, daarom neig ik iets meer naar "goede zaak". Wel met hoop dat regime change uiteindelijk wel de hoofddoelstelling is. Uiteraard is het bombardement op een Iraanse school waarbij veel kinderen zijn omgekomen wel weer enorm treurig en uitermate triest dat dit heeft kunnen gebeuren.

Het was nodig dat er in Iran maatregelen werden getroffen die bedoeld zijn om uiteindelijk meer vrede te krijgen.

Denk dat we nu ff in het nadeel zijn economisch maar dat dit in de toekomst zijn vruchten kan afwerpen.

Waarom slechte zaak?

Vier op de tien Nederlanders (39%) vinden de aanvallen op Iran een slechte zaak. Zij zeggen vaak dat de acties tegen het internationaal recht ingaan; zij vinden dat autonome landen elk niet zouden moeten binnenvallen en velen van hen zijn bang dat de aanvallen op deze manier een precedent scheppen.

Ondanks dat Iran een dictatuur is mag je een autonoom land niet zomaar aanvallen.

Is tegen de rechtsorde in. Blijkbaar geldt alleen het recht van de sterkste nog. VS en Israël zijn nu op hetzelfde niveau beland als Rusland, China, Hamas.

Ondanks dat ik tegen het wrede regime van Iran ben, vind ik dat de aanval van de VS en Israël een daad van agressie is. Ik vind dat zij derhalve het internationaal recht ondermijnen en een precedent scheppen voor andere landen om zonder goede reden een aanval uit te voeren op een ander land.

Anderen hekelen de (veronderstelde) motieven voor de aanvallen. Ze twijfelen of er vooraf een (goed) plan was voor de aanvallen en bestempelen het als 'weer een egoïstische actie van Trump'.

Alleen het feit dat Trump maar wat doet, voor hem is ego het belangrijkste

Het is een machtsspel zowel van Trump als Netanjahu

Ik ben bang dat de VS vanuit verkeerde motieven handelt

Daarnaast is er een groep die vreest dat de aanvallen vooral meer chaos en spanning teweeg zullen brengen.

Dit zorgt voor nog meer spanningen in het Midden-Oosten, waar de situatie al zeer gespannen was.

Met bommen los je vaak niets op, maar vererger je de instabiliteit

Het is niet alleen Amerika en Israël tegen Iran, het hele midden oosten wordt volledig tegen hun wil in deze oorlog meegezogen, Oorlog lijkt mij nooit de oplossing om conflicten op te lossen.

In strijd met het internationaal recht. Weg van diplomatie brengt meer dan oorlog. Iran zal een puinhoop worden.

Steun voor stopzetten aanvallen neemt af als Iraanse regime dan standhoudt

We legden een aantal stellingen over de aanvallen in Iran *in split-run* voor. Dat betekent dat de helft van de respondenten een stelling kreeg, en de andere helft dezelfde stelling waar nog extra informatie aan is toegevoegd. Zo kunnen we het effect van de extra informatie inzichtelijk maken.

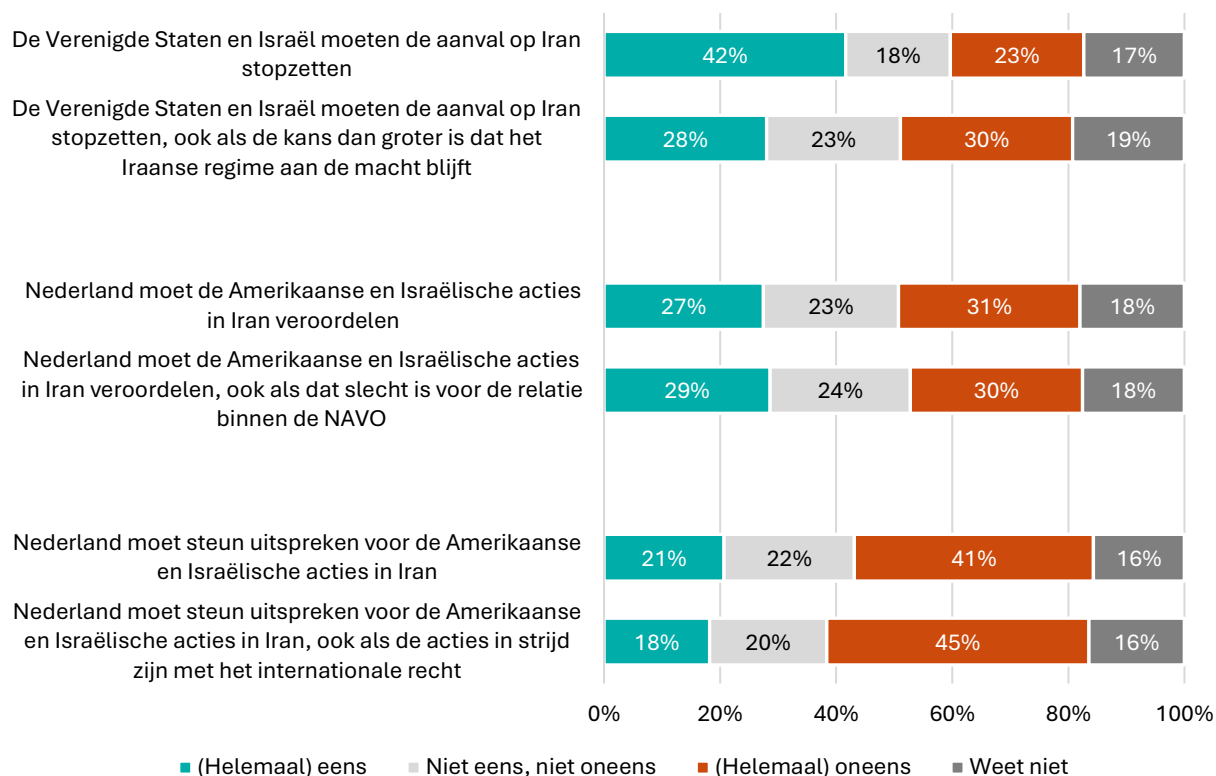
Vier op de tien Nederlanders vinden dat de VS en Israël de aanvallen op Iran zouden moeten stopzetten (42%), een kleiner aandeel vindt dat niet. Maar als we aan de stelling toevoegen dat bij stopzetten de kans groter is dat het Iraanse regime aan de macht blijft, daalt de steun voor deze stop naar 28 procent.

Gaat het om de reactie van Nederland, dan is het beeld verdeeld: een kwart vindt dat Nederland de acties van de VS en Israël moet veroordelen (27%), 31 procent vindt van niet (de rest heeft geen uitgesproken mening). Dit verandert niet als de relatie binnen de NAVO onder druk zou komen te staan.

Een iets kleiner deel vindt dat Nederland de aanvallen juist moet steunen (21%), vier op tien vinden van niet (41%). Ook dit verandert niet significant als we duidelijk maken dat de acties van de VS en Israël in strijd zijn met het internationaal recht.

Figuur 2.2: In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis: allen, in split-run: helft kreeg stelling zonder gevolg (n = 1.054), helft met gevolg (n = 1.078).

2.2 Rol Nederlandse regering

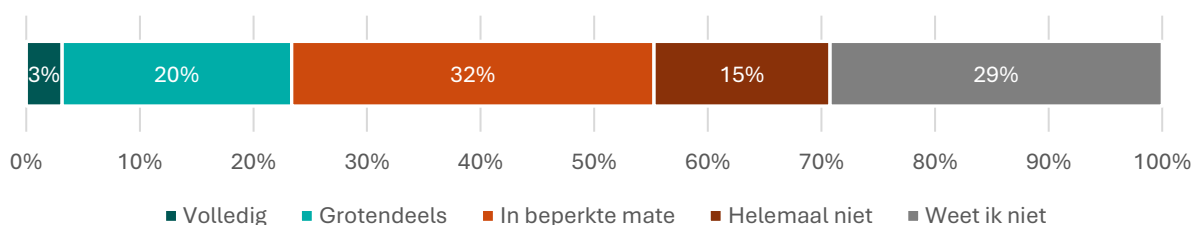
Kwart staat achter reactie regering; kritiek overheerst

Een flink deel van de Nederlanders weet niet wat te vinden van de manier waarop de Nederlandse regering omgaat met de oorlog tussen de VS en Israël enerzijds, en Iran anderzijds. Degenen die er wel een mening over hebben, zijn overwegend kritisch. Bijna een kwart van de Nederlanders staat volledig of grotendeels achter de regeringsreactie, tegenover 47 procent die dat in beperkte mate of helemaal niet doet.

De steun voor de regeringslijn inzake Iran is nu vergelijkbaar met de steun voor de reactie van de regering op de oorlog in Gaza in oktober 2023. Destijds waren de meesten ook kritisch (29% steunde de reactie, 53% niet), en de kritiek nam verder toe naarmate het conflict vorderde.⁵ Het contrast is groot met de oorlog in Oekraïne, waar de steun voor het regeringsbeleid ook daalde, maar consistent groter was dan de kritiek.⁶

Figuur 2.3: In welke mate staat u achter de manier waarop de Nederlandse regering omgaat met de oorlog tussen de Verenigde Staten en Israël enerzijds en Iran anderzijds?

Basis: allen (n = 2.132).

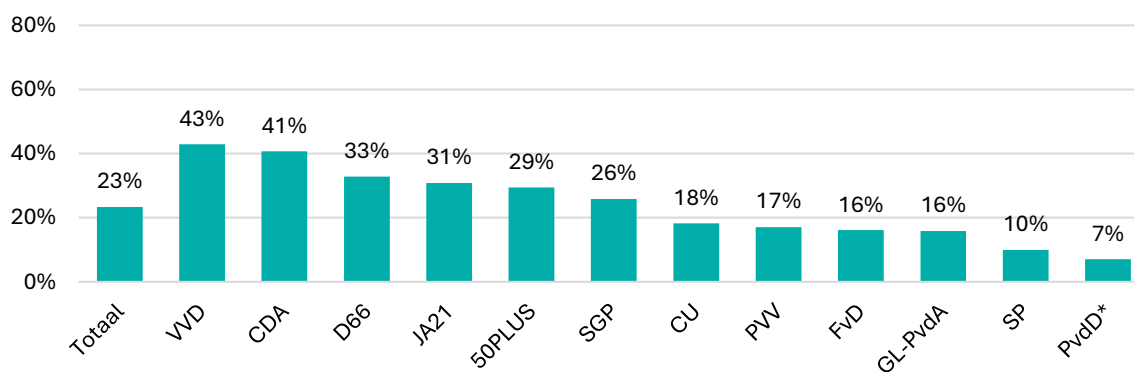

Van links tot rechts weinig steun

De steun voor het regeringsbeleid is relatief het grootst onder kiezers van de coalitiepartijen VVD, CDA en D66. Toch zijn de meningen ook bij deze kiezersgroepen op z'n best verdeeld te noemen. Zo staat 43 procent van de VVD-kiezers achter de regeringslijn, 40 procent niet (CDA: 41% steun, 33% niet; D66: 33% steun, 39% niet). Andere kiezersgroepen zijn nog kritischer, met name bij de links-progressieve partijen.

Figuur 2.4: % kiezers dat volledig of grotendeels achter reactie Nederlandse regering staat

Naar huidige politieke voorkeur. Basis: allen (n = 2.132).

⁵ Zie: *Groeiende groep wil kritischer houding richting Israël - Ipsos I&O Publiek*

⁶ Zie: *Aanslagen op Nord Stream vooralsnog geen effect op draagvlak Oekraïne-steun - Ipsos I&O Publiek*

Vier op tien willen kritischer opstelling naar VS en Israël...

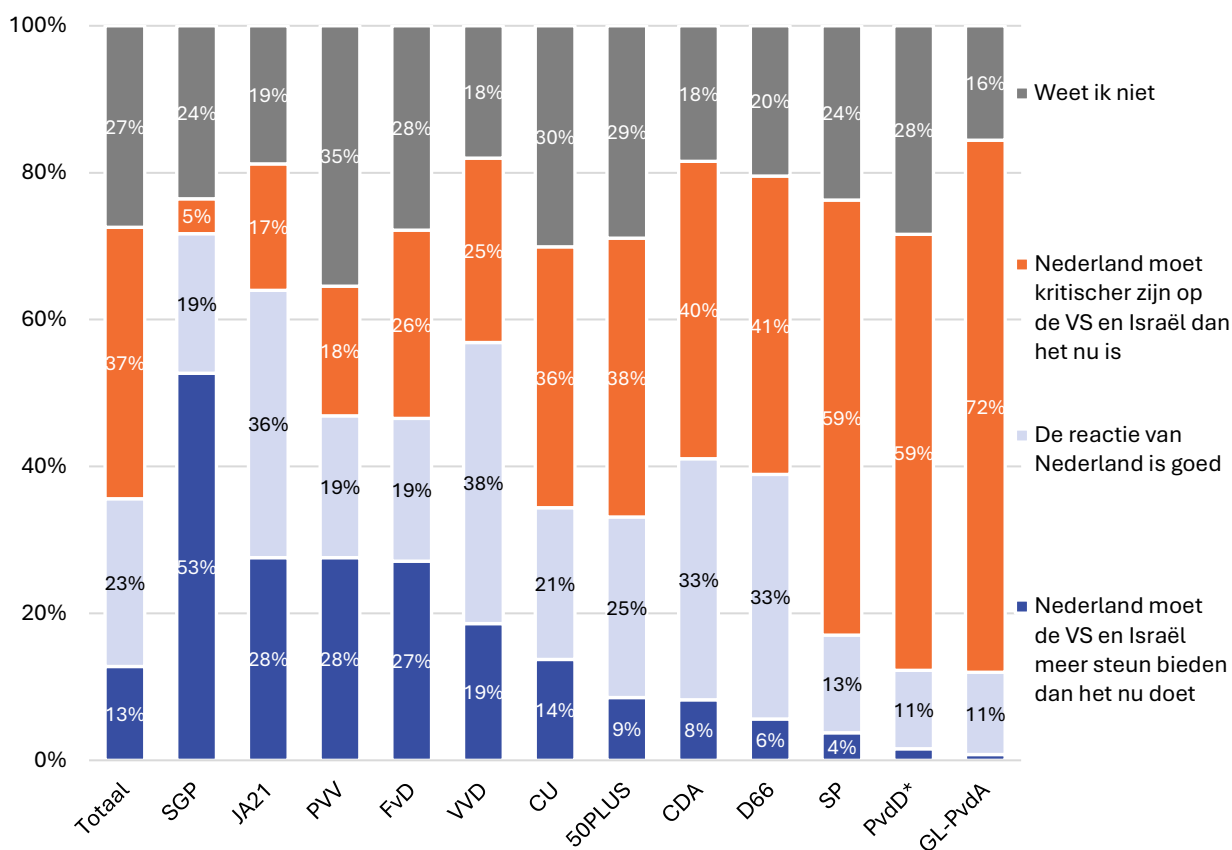
Een kwart van de kiezers vindt de reactie van de Nederlandse regering goed (23%). Een klein deel (13%) wil meer steun bieden aan de VS en Israël, maar vaker zegt men dat Nederland zich kritischer moet opstellen (37%). Een flink deel van de kiezers (27%) kan geen mening geven over de kwestie.

...ook CDA- en D66-kiezers willen dat

Kiezers van de coalitiepartijen zeggen weer relatief vaak achter de reactie van het kabinet te staan (VVD: 38%, CDA: 33%, D66: 33%). Echter, voor CDA- en D66-kiezers geldt dat zij nog vaker een kritischer opstelling willen jegens de VS en Israël. Dat geldt ook voor de meerderheid van de SP-, PvdD- en GL-PvdA-kiezers. Kiezers van rechts-conservatieve partijen willen juist wat vaker de VS en Israël steunen – met name kiezers van de SGP.

Figuur 2.5: En als u denkt aan de reactie van de Nederlandse regering naar aanleiding van de Amerikaanse en Israëlische aanvallen in Iran, vindt u deze reactie dan goed, vindt u dat Nederland meer steun moet bieden aan de VS en Israël of moet Nederland juist kritischer zijn?

Basis: allen (n = 2.132).

2.3 Energiekosten & gas uit Groningen

Helft wil onafhankelijkheid in olie en gas, ook als gasputten Groningen weer open moeten

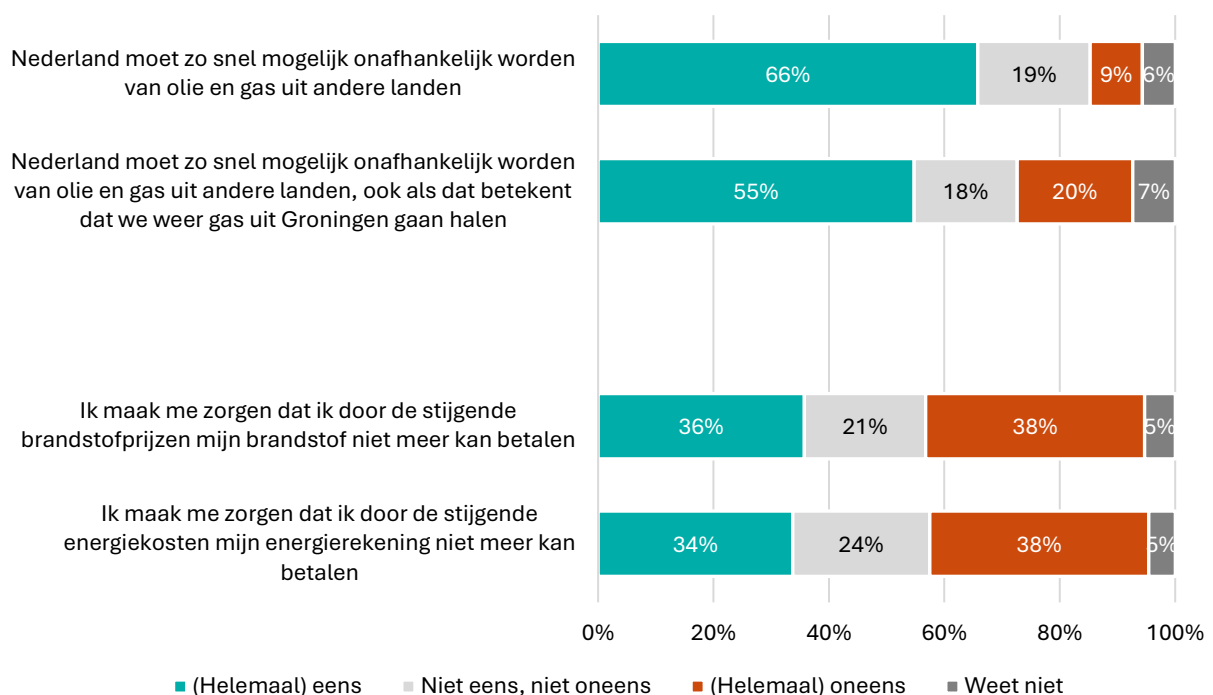
Vanwege de oorlog in het Midden-Oosten zijn de olie- en gasprijzen flink gestegen. We legden respondenten hier een aantal stellingen over voor.

Ruim een derde van de Nederlanders maakt zich er zorgen over dat zij door de stijgende brandstofprijzen hun brandstof niet meer kunnen betalen (36%). Over stijgende energiekosten leeft die angst onder een vergelijkbare groep (34%). Logischerwijs geldt dit nog vaker voor de lage inkomensgroepen (figuur 2.7, volgende pagina).

Door de oorlog is ook de politieke discussie over gaswinning in Groningen weer opgelaaid. Twee derde van de Nederlanders vindt dat Nederland 'zo snel mogelijk onafhankelijk moet worden van olie en gas uit andere landen' (66% eens). Opvallend is dat deze steun nog steeds hoog is als dat betekent 'dat we weer gas uit Groningen gaan halen': 55 procent is dan met de stelling eens.⁷

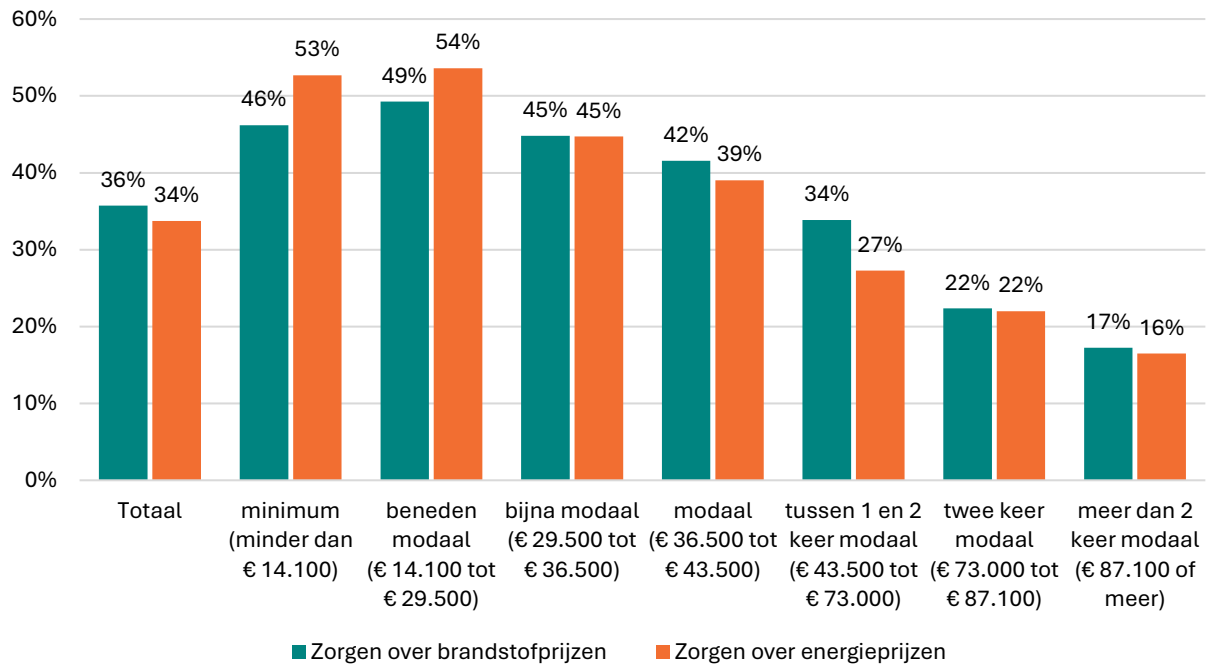
Figuur 2.6: Tot slot een aantal stellingen over energie en de oorlog in het Midden-Oosten. In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: allen (n = 2.132). Eerste twee stellingen in split-run: helft kreeg stelling zonder gevolg (n = 1.054), helft met gevolg (n = 1.078).

⁷ Inwoners van de provincie Groningen zijn het vaker oneens met de stelling: 56 procent, tegenover 35 procent eens. Vanwege het kleine aantal waarnemingen voor deze groep is deze uitkomst indicatief.

Figuur 2.7: Zorgen over energie en brandstof, naar inkomen per huishouden

3 Europese defensie & NAVO

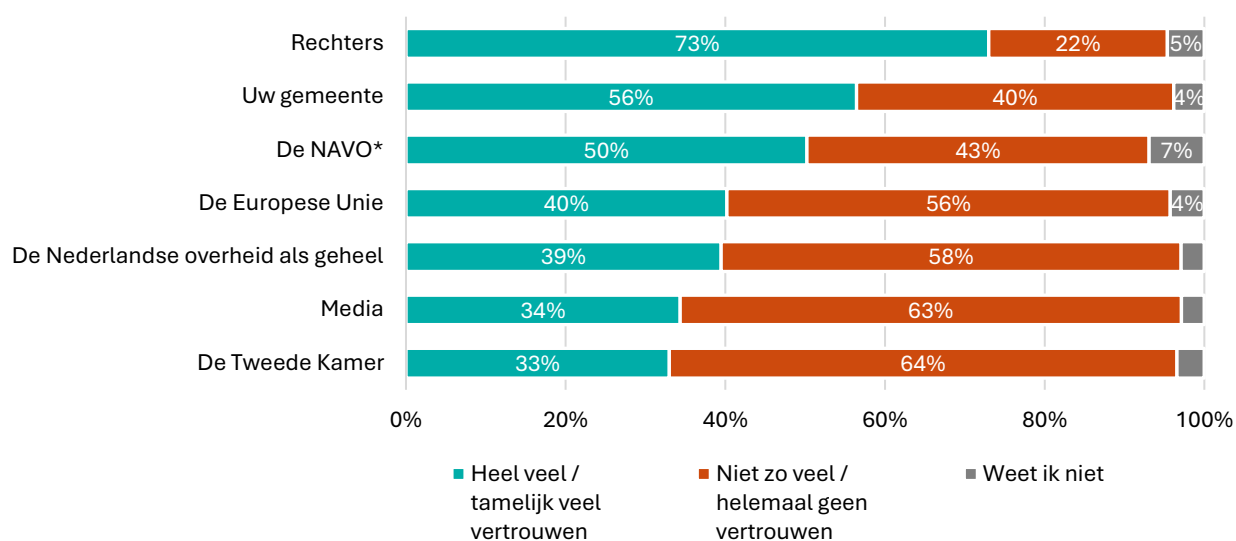
3.1 Vertrouwen

Vertrouwen NAVO terug op niveau van vorig jaar

Momenteel geniet de NAVO vertrouwen van de helft van de Nederlanders. Dat is meer dan het vertrouwen in de EU (40%) en de Nederlandse overheid (39%). In januari 2026 zagen we een dip in het vertrouwen, dat van 51 procent in juni 2025 naar 43 procent was gedaald. Nu ligt het vertrouwen dus weer op hetzelfde niveau als vorige zomer.

Figuur 3.1: Hoeveel vertrouwen heeft u in de volgende instellingen, organisaties of groepen?

Basis: allen (n = 2.132).

*Getoonde toelichting: De NAVO is een samenwerking van landen uit Europa en Noord-Amerika op het gebied van (internationale) veiligheid

Tabel 3.1: Vertrouwen, over de tijd

	juni 2025	januari 2026	maart 2026
Uw gemeente	58%	59%	56%
NAVO	51%	43%	50%
De Europese Unie	42%	39%	40%
De Nederlandse overheid als geheel	31%	37%	39%

3.2 Houdingen

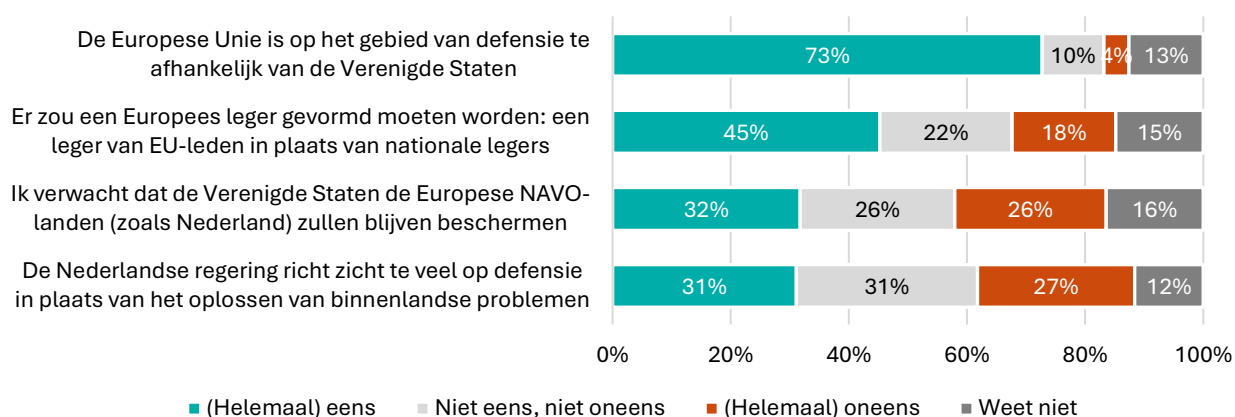
Nederlander ziet nog steeds sterke afhankelijkheid van VS voor defensie

De afgelopen jaren zien we dat het aandeel dat vindt dat de EU te sterk afhankelijk van de VS, gestaag groeit. Momenteel onderschrijft 73 procent dit. Circa een derde van de Nederlanders denkt nu dat de VS de Europese NAVO-landen zullen blijven beschermen. Dit nam de afgelopen maanden weer toe, nadat afgelopen januari slechts 22 procent hier nog in geloofde.

De steun voor een Europees leger, dat nationale legers zou moeten vervangen, schommelt al een tijdje rond de 50 procent.

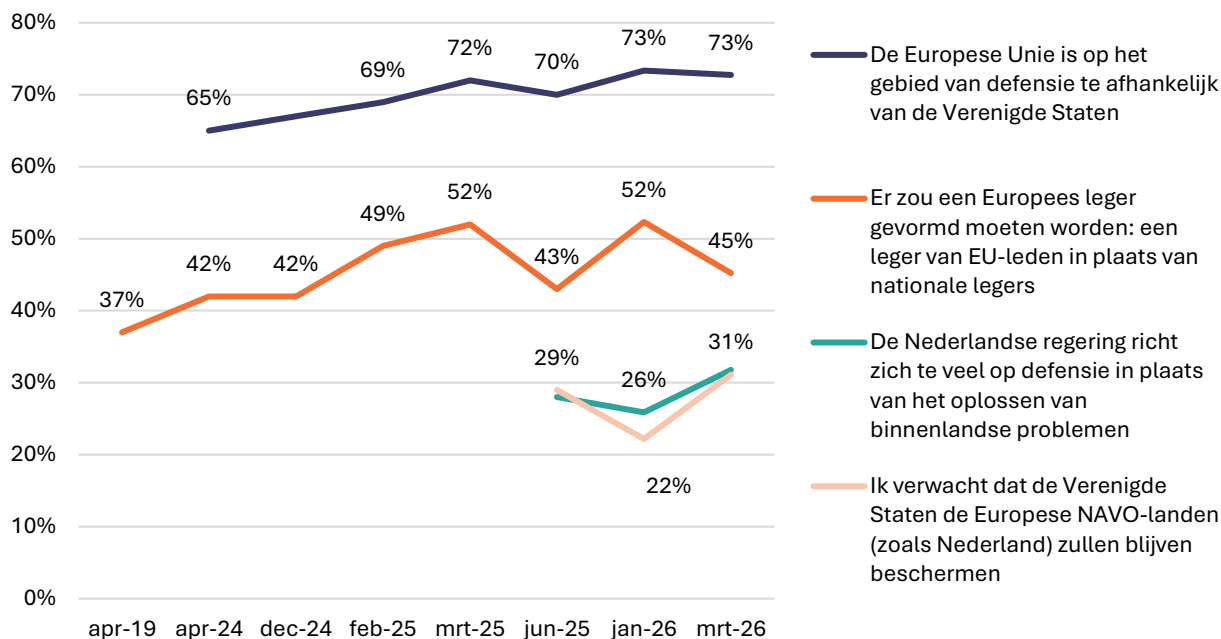
Figuur 3.2: In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Basis: allen (n = 2.132).

Figuur 3.3: Stellingen over Europese defensie en NAVO, over de tijd

Getoond in figuur: alleen % helemaal eens + eens. Basis: allen.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 6 maart t/m maandag 9 maart om 9 uur. Er was geen opdrachtgever, Ipsos I&O voerde dit onderzoek op eigen initiatief uit.

In totaal werkten 2.132 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. Een deel (n = 211) deed mee via PanelClix. Dit zijn voornamelijk jongeren, lager opgeleiden en respondenten met een niet-westerse achtergrond.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

Ipsos I&O

Ipsos I&O komt voort uit het samengaan van I&O Research en Ipsos.

Ipsos I&O is het grootste onderzoeksbureau van Nederland (volgens het Trendrapport Data & Insights Network, 2024). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies.

Ipsos I&O Publiek werkt voor overheids- en non-profitorganisaties. Ipsos I&O is lid van het Data & Insights Network (D&IN) en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. Ipsos I&O is ISO 9001-, ISO 20252-, ISO 27001-, ISO 27701- en NEN-5710 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

Contactgegevens

Ipsos I&O

Zuiderval 70
7543 EZ Enschede
053 - 200 52 00

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 – 308 48 00

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam
020 - 607 07 07

Ericssonstraat 2
5121 ML Rijen
020-607 07 07

